

I. Državna skupščina UJU

dne 8. in 9. novembra 1921 v Zagrebu.

Iz Beograda smo prejeli: Temeljem sklepa glavnega odbora UJU se vrši letošnja I. državna skupščina v Zagrebu 8. in 9. novembra v dvorani hrvatske sabornice z dnevnim redom:

1. Otvoritev skupščine;
2. Izvolitev potrebnega števila odbora in tajnikov;
3. Poročilo o delu glavnega in nadzorstvenega odbora;
4. Referat o zakonu o narodnih šolah;
5. Predlog o spremembi pravil;
6. Proračun za leto 1921/22;
7. Slučajni predlogi poverjeništev in posrednih članov.

Glavni odbor stavi poverjeništvu na znanje in ravnanje sledeče:

1. Po členu 17. pravil tvorijo državno skupščino: člani glavnega širjega odbora UJU; člani poverjeništev; predsedniki okrajnih društev in odposlanci pokrajinskih skupščin do 10 članov (kjer pokrajinska skupščina ne izvoli svojih odposlancev, jih imenuje poverjeništvu).
2. Udeleženci skupščine po čl. 17. pravil naj se javijo glavnemu odboru UJU Beograd najdalje do 20. oktobra t. l. radi priprave stanovanj.
3. Istotako udeleženci člani posrednih društev, ki žele iti v Zagreb kot gosti, naj se pisмено javijo na adresu: Poverjeništvu UJU Zagreb, g. Josipu Skaviću, najdalje do 25. oktobra t. l.
4. Glavni odbor je napravil korake pri ministrstvu saobraćaja in pri brodarstvu sindikatu za znižano vožnjo ter upa isto doseči vsaj za polovično ceno tako, da vsi udeleženci skupščine plačajo od svojega kraja do Zagreba celo vozovnico, ki velja potem tudi za povratek.
5. Vsi člani glavnega odbora UJU iz cele kraljevine naj odpotujejo v Zagreb dan poprej tako, da bi glavni odbor mogel imeti svojo predhodno sejo na dan 7. novembra.

Za tajnika:

A. Mladenović,

član glavnega odbora.

Predsednik UJU:

Mih. Jović.

NB. 6. Za udeležence skupščine je zaprosen pri ministrstvu prosvete desetdnevni službeni dopust, ki bo nedvomno tudi dovoljen.

Na ta dopis, ki smo ga prejeli iz Beograda, sporočamo svojemu članstvu sledeče:

Naša stanovska in narodna dolžnost je, da se pozivimo v čim največjem številu odzovemo in mnogobrojno posetimo I. državno skupščino dne 8. in 9. novembra v Zagrebu.

Obvezno dolžnost udeležiti se skupščine, imajo po členu 17. pravil UJU:

1. Širji svet UJU, poverjeništvu Ljubljana, t. i. poleg ožjega sveta vsi predsedniki okrajnih društev. — Kjer je predsednik zadržan, naj ga zastopa namestnik.

2. Po en odposlanec vsakega okrajnega društva, ki naj ga imenuje predsednik društva.

Pod 1. in 2. imenovani imajo na skupščini glasovalno pravico.

Vse te udeležence naj prijavijo vsako okrajno društvo najkasneje do 18. oktobra t. l. strokovnemu taništvu UJU, poverjeništvu Ljubljana, da more vpslati pravočasno seznam udeležencev zaradi preskrbe stanovanj.

V čim najboljši obilnem številu naj pridejo na skupščino tudi gosti, da bo UJU, poverjeništvu Ljubljana častno zastopano. Ti gosti naj javijo svojo udeležbo naravnost UJU, poverjeništvu Zagreb (g. Josip Skavić) — Učiteljski Dom, da se jim nakažejo stanovanja.

Vozno ugodnost na progah državne železnice oskrbi UJU v Beogradu.

Za znižano vožnjo na južni progi vložimo tu, zato naj nam javijo društva za vsakega udeleženca, od katere postaje želi imeti izkaznico.

UJU, poverjeništvu Ljubljana.

Dne 30. septembra so imele uradniške organizacije posvetovanje o pragmatiki v Beogradu. Prisostvovali so tudi člani državne komisije za uradniško pragmatiko.

Na predlog posl. Reiserja so bile sprejete sledeče točke, ki zadevajo tudi učiteljstvo:

1. Aktivni državni uradniki smatrajo vprašanje in zahtevo, da se ob sprejetju pragmatike vsem dosedanjim penzionarjem nanovo regulirajo njihove mirovine, in sicer na podlagi novih določb za dotične službene razrede. Če bi se prejšnje službene pragmatike izpremenile glede plač, veljajo avtomatično nove določbe tudi za penzionarje.

2. Pri avtomatskem napredovanju ne sme ostati, temveč se mora najti modus, po katerem bi uradniki poleg avtomatično napredovali tudi po svoji pridnosti, marljivosti in strokovnem znanju.

Delegat državne komisije za izdelavo zakona, Vaso Petrović, je izjavil, da hoče oba predloga zastopati in delovati, da in komisija sprejme.

Centralni Savez Drž. nameštenika SHS in učiteljstvo.

Dne 1. oktobra se je ustanovil v Beogradu na podlagi sklepa delegatov beograjskih in pokrajinskih uradniških organizacij Centralni Savez Državnih Nameštenika za kraljevino SHS.

Že svoječasno smo razpravljali o tem vprašanju s pokrajinskega stališča in o črtali stališče našega poverjeništvu UJU do Osrednje zveze javnih nameščenecv. Navedli smo vse razloge iz katerih naša pokrajinska organizacija, kot taka, ne more pristopiti k Osrednji zvezi.

Povsem drugačno je pa stališče celokupne naše organizacije. Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, do Centralnega Saveza Državnih Nameštenika. Poleg naših specijelnih interesov in stremiljenj, ki jih imamo in ki jih nečemo zastopati in dosežati potom naše centrale UJU, imamo tudi materialna in pravna vprašanja, ki so nam skupna in enaka z vsem ostalim državnim uradništvom. Konkretno nas vežejo vse navedbe o draginskih dokladah, nas bo vezala vse službena pragmatika in nas vežejo vse Potrošačke zadruge. In pa še drugih vprašanj, ki so nam skupna.

Ze zadnjic smo zavzeli stališče, da naše lokalne organizacije lahko pristopijo k centralni zvezi državnih nameščenecv le potom svoje centrale UJU v Beogradu. Sedaj, ko se je ustanovil Centralni Savez Državnih Nameštenika, je postalo to vprašanje zopet aktualno in prepuščamo njega rešitev naši centrali UJU v Beogradu; **povdarjamo pa, da je potreba že sedaj skupnega dela v zadevi revizije in prememb dosedanjih uradniških naredb, v zadevi službene pragmatike in v zadevi potrošačkih zadrug.**

To se predno tudi formalno naše UJU vstopi v Centralni Savez Državnih Nameštenika!

Potrošačke zadruge — draginja in učiteljstvo.

Na posvetovanju uradniških organizacij v Beogradu se je razpravljalo tudi o vrašanju naših uradniških konzumov — potrošačkih zadrug v pokrajinah.

Sklenilo se je: Vlado se pozivlje, da uredi poslovanje uradniških potrošačkih zadrug in da omogoči takojšnje delovanje pokrajinskih potrošačkih zadrug s

tem da jim kakoj nakaže obratni kapital iz odtegljajev, ki se že dalje časa pobirajo od činovništva.

Današnja privatna »Samopomoč« absolutno ne ustreza »svojemu namenu in je ustanovitev državnih gospodarskih zadrug že nujna potreba.

Učiteljstvo bo tvorilo ogromen del konsumentov teh zadrug. Dosedaj samo plačujemo za mle, a ne vemo — za kaj plačujemo, ker nam odtegljaji ne prinašajo še nobene koristi. Zato se nam zdi goreni predlog zelo umesten.

Z ustanovitvijo potrošačkih zadrug mora učiteljstvo gledati na to, da dobi tudi svoje zastopnike v njih, ki jih naj vsekakor nominira že prej potom svojih organizacij, da tako uveljavi tudi vpliv organizacije na zadruge in izbere gospodarsko najbolj večje ljudi iz svoje srede.

V zadnjem mesecu je bil uradniški stan zaradi naraščajoče draginje in sabe gospodarske politike najhuje prizadet. Stanovanja so se podražila za 400%, živila so se podražila za 50—100%, blago in druge življenjske potrebščine so se pa zaradi podražanja zopet podražila za 25 do 80% ali celo 100%. In vse to je uradniku neobhodno potrebno ter brez teh potrebščin, ki so vsebovane v teh poviskih, ne more izhajati.

Najprej je prizadelo uradništvo povojno povisjanje zaradi upeljane svobodne prehrane in trgovine ter odprave prehranjevalnih uradov in odredb, potem je moralo zopet uradništvo čuti valutno ureditev denarja in sedaj stanovanjsko ureditev; vsa ta gospodarska politika je izzvala neznošen pritisk na cene živil in življenjskih potrebščin, ker ni dovoljno ščitila neobhodnih potrebščin pred nemoralnim in oduševnim povisjanjem.

Draginske doklade so pa kljub temu ogromnemu povisjanju neobhodnih potrebščin in stanovanj še vedno isje.

Upravičeno gleda uradništvo zažeheno v potrošačke zadruge, da bi vsaj nekaj ublažile draginjo živil in potrebščin — če jo bodo!

Vsem šolskim vrtnarjem!

»Slovenski Sadjar« objavlja akcijo za nabavo divjakov za šolske drevesnice. Vsa ona šolska vodstva in šolski vrtnarji, ki do sedaj še nimaš lastnih sejalic, pa bi prihodnjop pomlad vendarle radi pričeli drevesnico, lahko dobe divjake iz državnih sejalic v Celju in Konjicah. Dobava se bo tako uredila, da se bo za posamezna okrajna glavarstva oziroma na bivšem Štajerskem, za sodne okraje poslalo blago skupno na kako šolo v središču okraja. Čudi ga bodo zapniki oddali posameznim šolskim vodstvom. (Na katero šolo naj se pošiljatev naslovi je navesti pri naročilu. Za kateri kraj bo več glasov, tja se bo poslalo.)

Do 10. oktobra t. l. naj torej vsa šolska vodstva ki žele divjake, določijo naročilo, in sicer iz bivše Kranjske na tovariša Frana Crnagoja, in ona iz bivše Štajerske na Andreja Skulja, oba nadzornika za šolske vrtove v Ljubljani pri vislem šolskem svetu.

Cene divjakov: I. izbor (čez 50 cm visoki) po 1 K; poseben izbor (čez 60 cm visoki) po 1.50 K.

Hruškovi divjaki so 20% dražji.

Denar za divjake + 5% pribitek za zavoj, manipulacijske stroške in voznino do določenega kraja je poslati obenem z naročilom tov. Crnagoju oziroma Skulju.

Vsa šolska vodstva nujno opozarjamo, da brez odloga pošljejo naročbo sigurno do 10. oktobra z denarjem vred. Na naročbo po 15. okt. t. l. se ne bo oziralo, še manj pa na povpraševanja spomlad prihodnjega leta, ker bodo vsi divjaki iz državnih in privatnih sejalic oddani že tekočo jesen.

Ob tej priliki opozarjam vsa šolska vodstva in šolske vrtnarje na naročbo »Slovenskega Sadjarja«. Zelo malo šol je do sedaj pristopilo k »Sadjarskemu društvu za Slovenijo«, dasi znaša članarina letno le 40 K, za kar dobe člani krasen list »Slovenskega Sadjarja«.

Poleg izdajanja lista ima društvo v svojem programu še druge važne načrte za pospeševanje sadjarstva v Sloveniji. Po svojih odsekih hoče skrbeti za razvojne trgovine, podpirati domačo sadno uporabo, preskrbovati svojim članom sadno drevje, divjake, cepiče orodje itd.

Dolžnost šolskih vodstev in učiteljev je da so člani »Sadjarskega društva za Slovenijo«. »Slovenski Sadjar« bo učiteljem izborni pripomoček pri kmetijskem pouku in kažipot pri šolskem vrtnarstvu.

Poskrbite, da bodo večji učenci sami člani »Sadjarskega društva«. Marsikateri učenc, ki sedaj ne ve, da izhaja »Slovenski Sadjar«, se bo tako z njim seznanil in

debil priliko, da spozna njegov program, dobi veselje do sadjarstva zlasti pa do strokovnega čtiva, katerega se naša mladina tako rada oziblje, ker je nikdo k temu ne navaša. Skrbite torej, da bo »Slovenski Sadjar« šolski mladini vedno na razpolago. Vsak list naj kroži med učenci in ne zapirajte ga v omare.

Vabim torej vse, ki se zanimate za šolsko vrtnarstvo, zlasti pa šolska vodstva in kraljevo šolske svete, pošljite še za tekoče leto članarino 40 K na upravništvo »Slovenskega Sadjarja« v Ljubljano, Linhartova ulica 12.

Poskrbite pa tudi, da bodo tudi premožni učenci naročili »Slov. Sadjarja«.

V listu imamo že svoji »Šolsko vrtnarski vestnik«, v katerem se bomo pogovorili o šolskem vrtnarstvu. Še enkrat vabim vse, ki se za stvar zanimate, primate pero in pisite, kakor sem že enkrat pozival v »Tovarišu«.

A. Skulj.

Splošna higijena in osnovna šola.

Za nova šolska berila sestavljajo strokovnjaki berilne sestavke o higijeni. Namen teh beril je, opozoriti mladino na razne bolezni, zlasti pa na one, ki povzročajo v narodu največ gorja in trpljenja. Nekaj sestavkov razpravlja o pomenu higijskih odredb in ukrepov zdravstvenih oblasti, da se na ta način obvaruje narod gorja, ki je največkrat vzrok moralni in duševni propasti širokih plasti.

Tudi v starih berilih je bilo nekaj higijskih sestavkov, in prav so prišli spretnemu učitelju. Po novejših berilih bo dana večja možnost šoli na vpliv higijskega pouka in nadejam se, da bo v tem oziru narodu mnogo pomagano. Reči pa moram, da tudi to ne bo izdatno dvignilo splošne higijene, če se bo šola posluževala le malih sestavkov iz beril. Če hočemo v higijskem oziru dvigniti narod na višjo stopinjo, moramo imeti vse kaj drugega pred očmi.

Nepobitno dejstvo je, da je zavisna kulturna višina vsakega naroda od njegove prosvete, ta pa je odvisna od šolskega. Dobro, vsestransko razvito šolstvo pa je odvisno od izobrazbe učiteljstva. Dajte nam vsestransko izobrazeno učiteljstvo in narod se bo kulturno hitro dvignil. Velik nedostatek naše izobrazbe je čit ravno v pomankanju znanja o higijeni. Nikakor ne mislim s tem reči, da podi učitelj tudi kos zdravniku, ne — pač na mora biti toliko s splošno higijeno seznanjen, da more že nežno mladino ob vsaki priliki opozarjati na zdravstvene momente ter dajati odraslim nasvete in pruk v tej stvari. Ni štani v narodu, ki bi mogli za splošno higijeno več storiti kakor ljudskošolski učitelji. Dvoje širokih polj leži pred njim. Na obeh deluje lahko, to je v šoli med mladino in izven šole v občini.

S prvim dnevom pouka pričnemo lahko s higijeno in končamo v šoli z dnem, ko mladija šolo zapušča, — nadaljevalno pa lahko (kakoj z istimi učenci in učenkami izven šole v občini kot taki. Kako si to mislim, pojasnim v sledečem.

Vsak šolnik pozna ono mladostno vevanje prvega šolskega dne. Ti otroci, kako različni so: krepki, živi, tihi, boječji, slabotni, slabo ali dobro opravljeni, snažni, ali nesnažni, skoraj vsak s svojo posebnostjo. Uredi jih, preglej jih in v prvi uri boš posegel po higijeni: Ravno sedi! Ti moraš biti snažen, umazane roke imaš in noge, to ni prav! Kakšna bo ustreljica, če ležeš s tako umazanimi nogami! Svečke pod nosom so grde. Kje imaš robc? — Reči mami, da te ostrizajo! Lep deček si, toda lase imaš skuštrane, kakor ciganeček. — Ti imaš parkelečke kakor mačka. Nohti morajo biti brezani in blata ne sme biti za nohtom! In ti Jakec, ali si lačen, da prstek grizeš? ni prav tačo, tak deček, pa prstek sesal itd. Priateji te je začel pouka higijene. Mordbiti ne bo na vsaki šoli tako, smeni pa reči, da je malo izjem v celni kraljevini. Prvi temelji higijene so to — skrb za snago. Tvoja beseda ni ostala med šolskimi stenami, zrno nanka o higijeni je prodrla po malčkih v domove, vsreca skrbnih mamic. Marsikateri je zardelo lice, ko ji je pravil mali paglavček doma, kaj so rekli g. učitelj, v njenem srecu se je rodil sklep: »Od sedaj bom skrbela, da bo snažen.« — Tako vzklji neznanio seme, se razvije v bujno rastlino in obrodi stoteran sad. — Prišel sem v gorsko faro — na enorazrednico — 315 otrok sem imel. Koliko je bilo tu dela zlasti na polju higijene! Nisem obupal, vrzel sem se z vso energijo na to polje in sad molega dela mi je poplačal ves